

hereticis, sed inconsultæ dissimulationis. Cumque dote infallibilitatis in fide asserenda utpote Ecclesiæ primas præditus esset, non confirmavit fratres suos juxta munus sibi a Christo Domino demandatum. Hanc stetit concilio mentem in damnando Honorio, præter Leonem II. in epist. ad Constantinum imperatorem, ubi causam affert cur et ipse concilii sententiam confirmans anathematizet et Honorium, qui, inquit, hanc apostolicam ecclesiam non apostolicæ traditionis doctrina illustravit, sed profana prodicione immaculatam maculari permisit (Ibid. col. 1475); seu etiam uti scribit ad episcopos Hispaniæ: « Qui flammam hæretici dogmatis non, ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligentia confovit » (1); præter Leonem, inquam, testem habemus locupletissimum imperat. Constantinum Pogonatum, qui assidue synodi actionibus interfuit, nec parum causam catholicam juvit. Hic porro cui optime perspecta erat synodi mens, loquens de episcopis qui ecclesias perverse gubernarunt: « Hi sunt, inquit, Theodorus qui fuit Pharan episcopus; Sergius qui fuit nostræ a Deo conservandæ regniæ urbis antistes, ad hæc et Honorius qui fuit antiquæ Romæ papa, hujusmodi hæreseos confirmator, qui etiam sui extitit oppugnator » (2). Ex quibus patet eum vocare confirmatorem hæreseos propter inconsultam œconomiam, eumque præterea arguere quod secum ipse pugnet, quia cum catholice reipsa sentiret in litteris, non iis tamen animis, quibus ad profligandam hæresim opus erat, et egit et locutus est (3). Certo si quis singula objecta concilii loca expendat nec unum offendet in quo dicatur anathema Honorio eo quod unam docuerit in Christo voluntatem.

(1) Apud Labb. conc. tom. vi. col. 1217. Licet hæc ipsa iam dederim in Tract. cit. De Incarn. l. c. attamen ut plena hic haberetur de Honorii causa disceptatio, nec cogere lectorem ad ea sibi comparanda ex illo tractatu, iterum illa hic in ejus commodum subjeci.

(2) In Edicto apud Harduin. loc. cit. col. 1447.

(3) Cf. Jo. Garnerium S. J. in Appendice ad notas capituli II. libri diurni rom. Pontificum, §. VI. n. 65. seqq.

PARS SECUNDA.

DE VERBO DEI SCRIPTO ET TRADITO.

Si Ecclesia, uti ostendimus, ea societas est, cui Christus Deus homo plenissime depositum doctrinæ suæ concedidit; si Ecclesia est a Christo instituta ut jugiter populos ad fidem ope sua sive adductos sive adducendos indubiis institueret documentis; si Ecclesia denique una eademque semper extitit et existit, et usque ad consummationem seculi in ministerio sibi commisso adimplendo, Christi, cujus personam sustinet, vires est præstitura, plane consequitur gentibus quibuscumque sive conversis, sive posthac convertendis non aliud sentiendum credendumque esse, quam quod eadem ipsis proposuerit Ecclesia,

quæ unice pro nobis proxima et adæquata esse potest credendorum regula et agendorum.

Porro Ecclesia quemadmodum viva voce a divino suo Conditorum atque ab interiore Spiritus sancti afflatu omnes fidei veritates ex ipso originis suæ et institutionis accepit exordio, sic easdem fideliter viva voce transmisit. Quemadmodum præterea hæc ipsa Ecclesia ex quo esse cœpit, vita vixit interiore fidei, spei et charitatis, sic eandem exteriore ministerio iis vitam omnibus communicavit quos Christo lucrifecit per verbi prædicationem ac in sinum suum recepit sacramentorum administratione aliisque admini-

Ad 2. Responsio patet ex dictis. Receptum siquidem antiquius fuit, ut hæreticorum nomine significarentur tam heretici proprie dicti, quam eorum fautores (Cf. *ibid.* n. LXIX); cum vero monothelitarum fautorem, etsi deceptus, se exhibuerit Honorius, ideo a concilio ut hereticus damnatus est; ejus nomen e diptycis expunctum; scripta igni addicta eo quod ceteris exitium importaverint. Ita porro se gessit VI. synodus, quia nullum peccatum est quod fidei catholice quovis modo noceat in quod Ecclesia animadvertere non possit (1).

De Ecclesia ejusque supremo capite, romano pontifice, hæcenus. Quanti autem interfuerit hæc prolixius fortasse disseruisse, tum alias, tum præcipue in reliquis quas proposuimus tractationis hujus partibus quisque facile intelliget.

(1) Ex his patet necesse haud esse ad tuendum Honorium, ut confugiamus sive ad viliata acta conc. VI. sive ad epistolam imperatoris et s. Leonis II. supposititias etc. uti nonnulli etiam ex recentioribus facere consueverunt. Omnes enim peritiores critici, ut recte observat Roncaglia in *Animadv.* ad cit. *Dissert.* Nat. Alex. inaniter defendi Honorium fatentur ab hæreseos nota illi inusta, ex ratione quod acta sextæ synodi ad nos adulterata pervenerint; quoniam hodie vix est, ut subdit card. Orsi, l. c. cap. 26, qui Honorium in sexta synodo reapse damnatum fuisse neget. Sane qui legerit Garnerium in cit. Appendice sibi facile persuadebit nullo modo de ejusmodi adulteratione aut epistolarum suppositione vel tenuem suspicionem admitti posse.

Qui plura cupit de Honorio, ac de rom. pontificis infallibilitate universim, adeat quas identidem commemoravimus optimorum auctorum fontes. Non possumus tamen quin hic præcipue commendemus opus illud, quod hæc ipsa de re Græcorum XVI. Pont. Max. quem diu sospitem incolumemque Deus servet, jam pridem, dum in minoribus esset, divulgavit titulo: « *Il Trionfo della santa Sede e della Chiesa contro gli assalti de' novatori combattuti e respinti con le stesse loro armi.* » Roma 1799; quodque recens et pluries recusum, ac gallice etiam, germanice, hispanice atque hollandice versum magnum ubique plausum excitavit. In hoc quippe opere præclarissimus auctor ea logica methodi severitate, ea argumentorum vi ac doctrinæ copia pontificiam infallibilitatem, adversus neotericos et jansenianæ gregæ, vindicavit, ut rem plane confecerit. Ita nempe Græcorum XVI. quadraginta et amplius abhinc annis divinas Sedis illius prerogativas strenue propugnabat, quæ æternæ providentiæ consilio ab eo, nil tale cogitante, deinceps erat tenenda, ac tanta cum sapientia atque apostolici animi robore gubernanda.

culis, quibus Christus constituit gratiam suam sanctificantem una cum enumeratis virtutibus impertiri; quæ cuncta corpus hoc mysticum, ut ita dicam, informant.

Ipsamet porro Christi Ecclesia longe lateque diffundebatur vita integerrima vivens, suo fungens munere, martyres sanctosque in cœlum transmittens, priusquam objecta fidei libris committerentur. Hæc vero dogmata solo ministerio proposita, traditione sive orali sive practica tunc temporis servabantur. Oblata interea occasione et Spiritus sancti impulsu nonnulla hujus Ecclesiæ membra seu individua manus admoverunt commentariis seu libris edendis quæ tum Christi gesta et doctrinam referrent, tum ejusdem doctrinæ explanationes atque vindicias. Ejusmodi autem scripta in quæ aliqua ex parte relata sunt, quæ ad ea usque tempora viva tantum voce proferebantur, nullum potuerunt detrimentum afferre aut traditioni ipsi aut publico Ecclesiæ magisterio, quod ab ipsis independens omnino est. Quinimo libri qui identidem conscripti sunt, ad Ecclesiæ auctoritatem tanquam ad regulam proximam fuerunt exacti, quando Ecclesia eosdem recipiens suo veluti suffragio consignavit. Edixit enim eos libros veridicos esse, divinaque inspiratione conscriptos; ex iis canonem suum effecit, constituitque ut omnes exinde libros illos seu veraces, authenticos, divinitus inspiratos, et canonicos venerarentur, atque ex ipsis, se magistra, veritates inclusas quilibet derivaret. Hinc duplex illa regula et Ecclesiæ magisterio subordinata credendorum et agendorum, Scriptura et Traditio, quæ ad nos usque dimanavit. Quandoquidem vero temporis tractu plura ex iis quæ traditio primæva complectebatur, monumentis sunt consignata, factum est, ut Scriptura et hæc monumenta utpote mortua ab Ecclesiæ jugi vivoque magisterio vitam, ut ita loquar, adipisci semper debuerint, cum ejus tantum sit tum de veris ac genuinis Scripturis earumque legitimo sensu, tum de veris divinisque traditionibus judicare.

Quamobrem de Scripturarum traditionumque divinarum existentia et origine, deque ipsarum præterea Scripturarum inspiratione ac ceteris quæ ad utrasque

referuntur, infallibili auctoritate seu de fide nobis nisi per Ecclesiam nequit constare. Neque enim alia suppetit via. In hac porro fidei professione non distinguitur theologus aut quilibet vir doctus a quovis rudi fidei, cum omnes ex æquo ob eandem auctoritatem hos fidei articulos fide teneant. Hoc solum intercedit doctum inter rudemque discrimen, quod huic sufficiat assensum præbere suum iis quæ sibi ab Ecclesia traduntur; at virum doctum præterea deceat fontes ipsos ope scientiæ investigare, eos aperire, et efficere ne unquam adversariorum erroribus contaminentur, prout in quovis fere fidei articulo aut dogmate fieri consuevit. Theologus quippe prius exhibet in articulo quolibet Ecclesiæ doctrinam, deinde ejus veritatem vindicat ex Scripturis, conciliis, patribus, ceterisque fontibus seu instrumentis scientiæ suæ propriis, ac denique adversariorum difficultates disjicit; de quo suo nobis loco erit data opera pertractandum.

Hanc propterea methodum circa Scripturam ac traditionem sequi ipsi statuimus; quia quamvis illæ fontes sint, seu loca theologica ex quibus vir theologus suas haurit probationes, sunt simul objecta fidei nostræ, quæ proinde uti objecta reliqua ab Ecclesia credenda proponuntur. Equidem nobis proposueramus pro genetico, ut vocant, servando ordine prius de traditione quam de Scriptura disputationem habere, siquidem reipsa traditio Scriptura anterior est; cum tamen viderimus plura ex iis, quæ viva voce ab initio propagata fuerant, postea esse scriptis patrum monumentisque ecclesiasticis commendata, ne ordinem hæc ex parte invertere postea cogemur, prius de Scriptura sacra, deinde vero de traditione disserendum esse censuimus, ut sic continenti oratione persequi illa omnia possimus quæ ad hanc referuntur. Totam autem hanc controversiam in hac altera tractationis parte complectimur, cum par Scripturæ ac traditionis auctoritas sit, et ex æquo possit theologus tanquam ex fonte scientiæ hujus nostræ proprio argumenta promere sive ad dogmata constablienda, sive ad aliena placita refutanda. In duas sectiones eam dispertimur, in quarum priori de sacra Scriptura, in posteriori de traditione disseremus.

PARTIS II

SECTIO PRIOR. -- DE SACRA SCRIPTURA.

Sacra Scripturæ nomine significantur omnes et soli libri quos Ecclesia habet uti divinitus inspiratos, et in censum seu canonem suum retulit, omnibusque fidelibus ut authenticos, genuinos et Spiritu sancto afflante conscriptos exhibet, utpote qui Dei verbum præ se ferant. Ex hac notione intelligimus agendum a nobis esse de sacrorum Bibliorum *canonicitate*, ut vocant, eorumque divina inspiratione. Cum vero protestantes contendant sacram Scripturam adæquatam

et proximam esse credendorum regulam, imo et controversiarum fidei judicem prout a spiritu uniuscujusque privato, aut interiore Spiritus sancti afflatu et impulsu subjectivo exponitur; ideo ostendendum præterea nobis est Scripturam sacram neque regulam proximam et adæquatam fidei esse posse, neque alium legitimum ejus interpretem esse nisi solam Ecclesiam. His adficienda sunt quæ ad ejusdem Scripturæ exegesis, versiones, lectionem spectant, non

